

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

โครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๑. บทนำ

สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตาม พ.ร.บ. มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นกลไกของฝ่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ โดยภารกิจที่รับผิดชอบต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายใต้นโยบายของฝ่ายบริหารซึ่งเป็นภารกิจเชิงรุก ทั้งการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การกำกับดูแลให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามกฎหมาย (Law Enforcement) การดำเนินงานของหน่วยรัฐที่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนหรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๕๘/๒ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงการทุจริตซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการกำกับดูแลที่ดี จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้แก่บุคลากรในสำนักงาน ป.ป.ท. ปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท. โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ คณะทำงานฯ และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดซื้อจัดจ้างของโครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

๒. หลักการและวัตถุประสงค์

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีกรทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีกรนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้

๒.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เข้าใจจุดเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการทุจริต
๒. ปรับปรุงกลไกการทำงาน เพื่อยับยั้งการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใสเป็นธรรมตรวจสอบได้
๔. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย

๒.๒ นิยามความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk) การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต

๒.๓ กรอบในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดสิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาแส้นั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่น่าไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๒.๔ ประเภทของความเสี่ยงการทุจริต

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงทุจริตด้านการอนุมัติอนุญาต

ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงทุจริตด้านการใช้อำนาจ และตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

ด้านที่ ๔ ความเสี่ยงทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

๓. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้ทำการคัดเลือกโครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ (ด้านที่ ๓ การจัดซื้อจัดจ้าง) ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อสร้างมาตรการในป้องกันและการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

๓.๑ เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต โครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

๑. เกณฑ์โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์อาจเกิดขึ้น ตั้งแต่ ๔ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๓ ครั้ง ต่อปี
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๒ ครั้ง ต่อปี
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๑ ครั้ง ต่อปี
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

๒. เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก
๔	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง
๓	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง
๒	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ
๑	กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก

๓ ระดับความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

๓.๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสียหายการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสียหายที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมุติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตโครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้ทำการคัดเลือกโครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ มาทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อสร้างมาตรการในป้องกันและลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต พิจารณาความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นลำดับแรก การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken)

จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อจะนำขั้นตอนของโครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ที่เป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับตั้งแต่ปานกลางขึ้นไป มาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเพื่อป้องกันและลดโอกาสการทุจริต

ระดับ	คำอธิบาย การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผลการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

แบบรายงานเสนอความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

กระบวนการ/ โครงการ	ชื่อความเสี่ยง	ศปท. กระทรวง	ชื่อหน่วยงาน	ประเภทหน่วยงาน	ด้านประเภทความเสี่ยง
โครงการ	การจัดหาครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ อาจจะมี การเรียกรับสินบนเพื่อเอื้อ ประโยชน์ให้กับผู้ขาย	ศปท. สำนักงาน คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐ	สำนักงาน ป.ป.ท.	หน่วยงานระดับกรม/ เทียบเท่า	ด้านที่ ๓ การจัดซื้อจัดจ้าง

การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

โอกาส/ผลกระทบ	๑	๒	๓	๔	๕
โอกาส (Likelihood)	เหตุการณ์ไม่แน่ใจมีโอกาส เกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๑ ครั้ง ต่อปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๒ ครั้ง ต่อปี	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๓ ครั้ง ต่อปี	เหตุการณ์อาจเกิดขึ้น ตั้งแต่ ๔ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
ผลกระทบ (Impact)	กระทบต่องบประมาณและ ความเชื่อมั่นของสังคม ระดับต่ำมาก	กระทบต่องบประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับต่ำ	กระทบต่องบประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับปานกลาง	กระทบต่องบประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับสูง	กระทบต่องบประมาณและ ความเชื่อมั่นของสังคม ระดับสูงมาก

แบบรายงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			ระดับความเสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
โครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	๑	การกำหนดขอบเขตของงาน (Terms Of Reference : TOR)	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ๑. กำหนดคุณสมบัติอาจเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ๒. การกำหนดเงื่อนไขในข้อเสนอด้านเทคนิคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ยื่นรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ	๑	๒	๒	ปานกลาง
	๒	การตรวจพิจารณาเอกสารในการยื่นข้อเสนอของผู้ประกอบการ	คณะกรรมการฯ อาจใช้ดุลยพินิจเอื้อประโยชน์ในการตรวจเอกสารเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ	๒	๒	๔	ต่ำ
	๓	การตรวจรับพัสดุ	๑. คณะกรรมการฯ อาจใช้ดุลยพินิจเอื้อประโยชน์ในการตรวจรับครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์บางรายการที่สามารถพิสูจน์ยาก ๒. คณะกรรมการฯ อาจรับสินบน ของขวัญ ของกำนัล สนิมใจ หรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถคำนวณเป็นมูลค่าได้ในกาปฏิบัติหน้าที่จากคู่สัญญา	๓	๔	๑๒	สูง

แบบที่ ๓ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง/ ควบคุมความเสี่ยง	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
การกำหนดขอบเขตของงาน (Terms Of Reference : TOR)	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะ ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ๑. กำหนดคุณสมบัติอาจเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ๒. การกำหนดเงื่อนไขข้อเสนอต่อกันเทคนิคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ยื่นรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ	ปานกลาง	การศึกษาเปรียบเทียบการจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจใกล้เคียงกัน	๑. มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบศึกษาเปรียบเทียบการจัดจ้างจากหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจใกล้เคียงกัน ๒. มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบศึกษารายละเอียดคุณสมบัติเฉพาะ และศึกษา พรบ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย ๓. ตรวจสอบเอกสารในการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ พรบ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยจัดทำรายการเพื่อตรวจสอบ ก่อนนำส่งฝ่ายพัสดุ	งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	ไม่ใช้งบประมาณ	ศทส.

แบบที่ ๓ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง/ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง/ควบคุมความเสี่ยง	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
การตรวจรับพัสดุ	<p>๑. คณะกรรมการฯ อาจใช้ดุลยพินิจเอื้อประโยชน์ในการตรวจรับครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์บางรายการที่สามารถพิสูจน์ยาก</p> <p>๒. คณะกรรมการฯ อาจรับสินบน ของขวัญ ของกำนัล สินน้ำใจหรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถคำนวณเป็นมูลค่าได้ในการปฏิบัติหน้าที่จากคู่สัญญา</p>	สูง	ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงาน ป.ป.ท. มีมาตรการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท. โดยกำหนดแบบฟอร์มให้มีการรายงานการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้และการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ท. และให้มีการกำกับติดตาม รายงานผลตามรอบต่อเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.	กำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท.	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	ไม่ใช้งบประมาณ	<p>๑. ศพส.</p> <p>๒. ศปท.</p>